Sortland Kommune

postmottak@sortland.kommune.no

Sortland 09.12.2024

Saksnr. 24/2571 Innspill Planprogram kommuneplanens samfunnsdel 2024-2034 og Innspill Planstrategi 2024-2028

Vesentlige innspill til kunnskapsgrunnlag, planprogram og planstrategi er tilknyttet natur, klima, folkehelse og friluftsområder.

Innspill Kunnskapsgrunnlag, Planprogram og Planstrategi

Kort tidsfrist: Høringsfristen på seks uker er i minste laget tatt i betraktning at det er et omfattende høringsmateriale som skal gjennomgås, drøftes, ses i sammenheng og innspill formes. Materialet inkluderer:

- Kunnskapsgrunnlag på 62 sider.
- Planprogram for Kommuneplanens samfunnsdel.
- Planstrategi.

Høringsfristen burde vært lengre.

Medvirkning: Medvirkning har vært begrenset til kommunestyret og næringslivet. Det står på kommunens nettside at ByLab Sortland og ordførerkaffe har hatt Kommuneplanens samfunnsdel på agendaen. Både ByLab Sortland og ordførerkaffe har vært annonsert på Kulturfabrikkens hjemmeside, men av annonseringen har det ikke fremkommet at disse arrangementene omhandlet Kommuneplanens samfunnsdel. Det vites heller ikke om det har vært tilkjennegjort under selve arrangementene. *Innbyggernes mulighet til medvirkning har vært lavere enn lovmessige krav.*

Natur- og klimakrisen: For å holde den globale temperaturøkningen på 1,5°C så må CO_2-utslippene slutte å øke senest i 2025, og deretter reduseres med 43% innen 2030, og nå netto null innen 2050. Utslippsreduksjonen er en formidabel oppgave. Dessverre erklærte FN i august 2024 at jorda går mot ei oppvarming på 2,6°C med dagens globale utslipp. Samtidig vet vi at det foregår to globale kriser, naturkrisen og klimakrisen, som påvirker hverandre negativt. *Naturkrisen påvirker klimakrisen negativt, og klimakrisen påvirker naturkrisen negativt, og disse to krisene bør derfor nevnes samlet*. Ved oppvarming på 2,6°C kan selvforsterkende mekanismer, vippepunkt, medføre uopprettelige endringer i verdens klimasystemer (atmosfæren, havet, biosfæren og landjorda) og gi påfølgende massedød både i naturen og i samfunn. Ingen andre kriser i verden medfører større potensielle samfunnsmessige skader enn natur- og klimakrisen.

Kunnskapsgrunnlaget nevner «klimaendring» 11 ganger, men utelater nasjonale føringer tilknyttet klimaendring/natur- og klimakrisen. I kunnskapsgrunnlaget vil målet om bærekraftig utvikling styrkes ved å beskrive nasjonale føringer tilknyttet natur-og klimakrisen.

Planprogrammet nevner verken «klimaendring» eller natur- og klimakrisen (men til sammenlikning nevnes «bolig» 12 ganger i planprogrammet). Planprogrammet bør reflektere innholdet i kunnskapsgrunnlaget.

Natur- og klimakrisen må inkluderes i kunnskapsgrunnlaget og planprogrammet for å:

1. Redusere naturtap.
2. Redusere/stoppe temperaturøkning.
3. Redusere konsekvenser av natur- og klimakrisen på samfunnet gjennom:
    a. klimatilpasning (adaptation - øke motstandskraft mot endring)
    b. klimaforebygging/utslippsreduserende klimatiltak (mitigation - redusere det menneskelige «fotavtrykket»).

Natur- og klimakrisen fører ikke bare til at innbyggere må tilpasse seg en usikker fremtid gjennom beredskapstiltak. Natur- og klimakrisen fører enda viktigere til at vi allerede i dag må føre en annen kort- og langsiktig forebyggende politikk enn tidligere. Planprogrammet nevner ikke klimaendring eller natur- og klimatiltak, og bærer preg av å fortsette å gjøre mer av det både Sortland og andre samfunn har gjort frem til nå (det vil si vekst og boligbygging, uten refleksjon og kartlegging av konsekvensene).

I kunnskapsgrunnlagets kapittel 7 (s.43) er fremtidens klima beskrevet, inkludert økt sannsynlighet for stormflo. Kommunen plikter å ta høyde for framtidig havnivå i sin arealplanlegging (https://www.kartverket.no/til-sjos/se-havniva). Det er her verdt å merke seg at Kartverkets havnivå-beregning foreløpig ikke hensyntar en oppvarming på 2,6°C (havnivå ble sist oppdatert juni 2024, altså før FNs prognose 2,6°C). Men man vet allerede nå at konsekvensene av havnivåstigning er alvorlige. *Kommunen må ta hensyn til havnivå i reguleringsplaner, og det er på sin plass at havnivå også nevnes i kunnskapsgrunnlaget og planprogrammet.*

Planprogrammet nevner at kommunen plikter å lage helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (s.6). Når det gjelder klimarisikoer, så er det svært viktig at disse ses i sammenheng med øvrige politiske mål. *Det er derfor en alvorlig mangel at overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse ikke er fullført og inkludert som en del av kunnskapsgrunnlaget og påfølgende planprogram for Kommuneplanens samfunnsdel.*

Hvis kommunen legger arealstrategier i planprogrammet og så i Kommuneplanens samfunnsdel («som legger overordnede føringer for fremtidig arealdisponering» – se s. 3 i planprogrammet) uten å inkludere verken helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse eller natur- og klimakrisen i planprogrammet, så avviker man fra å ta stilling til selve kjernen i fremtidig samfunnsutvikling.

Folkehelse og friluftsområder: Folkehelse nevnes som et sentralt premiss i Kunnskapsgrunnlaget. I kapittel 7 nevnes det at «Vi må ta vare på naturen og økosystemene i den, bevare friluftslivsområder, og samtidig tilpasse oss klimaendringene» (s.39). Men ut over denne setningen finnes ingen kartlegging/statistikk som belyser friluftsområdenes betydning for folkehelsen i Sortland kommune. Friluftsliv og natur er sentrale faktorer for god folkehelse. *Derfor bør friluftområdenes betydning for god folkehelse, og status for friluftsområdene i kommunen, også belyses i kunnskapsgrunnlaget og planprogrammet.*

Innspill Planprogram kommuneplanens samfunnsdel 2024-2034

Komplement til eller erstatte eksisterende plan? Det er utydelig hvorvidt planprogrammet er et tilskudd/supplement til eksisterende kommuneplanens samfunnsdel, eller om planprogrammets innhold brukes til å lage en ny Kommuneplanens samfunnsdel:

- Dersom planprogrammet danner grunnlag for en ny Kommuneplanens samfunnsdel, så er innholdet svært forenklet og ensrettet mot folkehelse, boligbygging og boligsosial lov, samt kommunal beredskapsplikt. Planprogrammet vil således føre til åpenbare mangler i en helhetlig politikk, og interessekonflikter tilknyttet samfunnsutviklingen.
- Dersom innholdet i planprogrammet skal inkluderes i eksisterende samfunnsdel, så står det uklart hvordan den reviderte kommuneplanens samfunnsdel vil bli som ferdig produkt.

Innspill Planstrategi 2024-2028

Planstrategien foreslår å opprette Temaplan for natur heller enn en Kommunedelplan for natur. Forskjellen mellom kommunedelplaner og temaplaner er at førstnevnte må følge prosesskravene i plan- og bygningsloven, mens planprosessene for tematiske planer blir designet etter behov. *For å imøtekomme fremtidige krav tilknyttet natur- og klimakrisen så er det viktig at kommunen oppretter kommunedelplaner for natur og klima som følger prosesskrav i plan- og bygningsloven. Og det bør videre være et krav om kommunedelplaner innenfor alle sektorområder som påvirkes av natur- og klimakrisen.*

Med vennlig hilsen

Barbro Riber

på vegne av **Interessegruppa for bevaring av nærmarka**

Yvonne Brauten, Mette Dyrnes, Inger Johanne Grønli, Håvard Hjermstad-Sollerud, Reidun Johansen, Sindre Myrbostad, Børge Aafløy Opdan, Barbro Riber, Synnøve Skauge, Janne Strand og Torunn Ulriksen